

EĞİTİMCİLER, SEKTÖR TEMSİLCİLERİ VE ÖĞRENCİLER PERSPEKTİFİNDEN MESLEKİ TURİZM EĞİTİMİNE YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation of Educators, Sector Representatives and Students' Perspective Professional Activities for Professional Tourism Education

Tülay POLAT ÜZÜMCÜ*

Ömür ALYAKUT**

Geliş Tarihi: 11.07.2017

Kabul Tarihi: 10.08.2017

Öz

Turizm eğitiminin üzerinde durduğu konu mesleki eğitimidir. Turizm mesleki eğitimi, mesleğin temel prensiplerinden, meslek ahlakına kadar çeşitli disiplinlerin verildiği ve belli bir iş için sağlanması gereken bir eğitim olup, turizmin ihtiyaç duyduğu mesleki formasyonu vermeyi amaçlamaktadır. Turizm eğitimi konusunda eğitim veren kurumlar, turizm işletmelerinin ihtiyacı olan hizmeti sağlayabilecek alt kademe ve orta kademe personel ile turizmle ilgili kurumlara yönetici, araştırmacı ve eğitimci yetiştirmektedir. Bu araştırmada mesleki turizm eğitiminin uçayağı olan; öğrenciler, eğitimciler ve turizm sektörü yöneticilerinin turizm mesleki eğitimine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, öncelikle kavramsal olarak Türkiye’de mesleki turizm eğitiminin genel yapısı incelenecek ve üniversite düzeyinde verilen turizm eğitiminin durumu açıklanacaktır. Ardından, araştırmacıların daha önce yapmış oldukları dört akademik çalışma betimsel analiz ile değerlendirilecektir. Yapılan bu çalışma ile üç boyutta (öğrenci, eğitimci, sektör) turizm eğitimi değerlendirilmiştir. Buna göre; verilen turizm eğitiminin beklentileri karşılamadığı tespit edilmiş ve bu üç grubun görüşleri doğrultusunda öneriler getirilmiştir. Bu kapsamda; turizm eğitiminin üç grubun temsilcilerinin yer aldığı çalıştay, toplantı, seminer vb. ortamlarda tartışılması, hatta bu üç gruba Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu ve Turizm Bakanlığı temsilcilerinin de katılımı ile müfredatların revize edilerek bütüncül ve kapsayıcı nitelikte hazırlanması gereklidir.

Anahtar kelimeler: Mesleki Eğitim, Turizm Eğitimi, Turizm Sektörü.

Abstract

The subject of tourism education is the vocational education. Tourism vocational training aims to provide the occupational training that tourism needs in order to provide a discipline ranging from basic principles of the profession to professional ethics and to be provided for a certain business. Institutions providing training in tourism education train administrators, researchers and trainers to lower level and middle level staff and tourism related institutions that can provide the services that tourism enterprises need. In this research, it is aimed to evaluate the opinions of the students, educators and administrators of tourism sector, which are three of the vocational tourism education, towards tourism vocational education. In the research, primarily conceptually, the overall structure of the vocational education of tourism in Turkey will be examined and described the status of a given tourism education at university level. Then, the researchers have made four earlier academic studies with descriptive analysis will be evaluated. With this study, tourism education was evaluated in three dimensions (student, educator, sector). According to this; It was determined that the tourism education given could not meet expectations and suggestions were made in line with the opinions of these three groups. Within this scope workshops, meetings, seminars etc. where the representatives of the three groups of tourism education take place. It is necessary to revise the curricula and prepare them in a holistic and inclusive manner with the participation of the representatives of the Ministry of National Education, Higher Education Council and Ministry of Tourism.

Keywords: Vocational Training, Tourism Education, Tourism Sector

* Yrd. Doç. Dr. Kocaeli Üniversitesi, Kartepe Turizm MYO, e-posta: tulay.uzumcu@hotmail.com

** Öğr. Gör. Kocaeli Üniversitesi, Kartepe Turizm MYO, e-posta: oalyakut@hotmail.com

1. GİRİŞ

Dünya’da turizm büyük bir endüstridir ve turizm ve seyahat harcamaları bugün pek çok ülke için önemli bir gelir ve istihdam kaynağı olup, post-endüstriyel toplumlarda hizmet endüstrilerinin en önemli potansiyel büyüme alanlarından biri olduğuna inanılmaktadır (Wang, 2008). Türkiye’de turizm sektörü, 2000’li yıllardan itibaren hızlı bir değişim ve gelişim göstermekte ve uluslararası rekabet gücünün en yüksek olduğu sektörlerden biri haline gelmektedir. Bu anlamda yoğun rekabetin yaşandığı turizm sektöründe, nitelikli personelin yetiştirilmesi ve istihdamının sağlanması, işletmeler için yaşamsal bir öneme sahiptir. Turizm sektörü, artan turizm aktivitelerinin özel taleplerini karşılayabilmek ve uluslararası ziyaretçiler için kaliteli bir ürün sunmak için de, kalifiye işgücü arzını artırmak zorunda kalmaktadır (Education First, 2012: 4). Türkiye turizm sektöründe nitelikli personel eksikliği, turizm işletmelerinde kaliteli hizmet üretebilmelerinin önünde önemli bir engeldir. Ülkemizde turizm alanında eğitim alan öğrenci sayısı ve bu ihtiyacı karşılayacak yeterliliğe sahip olmasına karşın, gerek turizm eğitimi gören öğrencilerin birçoğunun mezun olduktan sonra turizm alanı dışında çalışmayı tercih etmesi gerekse turizm işletmelerinin kendi ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte öğrenci bulamaması sebebiyle bu sorun çözümlenmemektedir. Nitelikli personel yetersizliği sektör tarafından sıklıkla dile getirilmekte ancak çözüme yönelik atılan adımlar yetersiz kalmaktadır (Çatı ve Bilgin, 2013). Diğer yandan turistik ürünleri satın alan tüketicilerin bilinçlenmesi, bilgiye ulaşmanın kolaylaşması ve turizm işletmelerinin ürün ve hizmet kaliteleri hakkında bilgi veren kaynakların internet ortamından erişimi, tüketicilerin işlerini kolaylaştırmakta ve turistlere daha fazla tercih olanağı sunmaktadır. Bu olanaklar, sektör profesyonellerinin hizmet kalitesi ve müşteri memnuniyetini artırmak için hizmeti üreten insan ögesine daha fazla önem vermelerini zorunlu kılmaktadır (Üngüren vd., 2010:2923).

Eğitim, sanayi ve hizmet sektörünün gereksinim duyduğu bilgi ve beceriye sahip nitelikli işgücünü geliştirip, çalışanları daha verimli kılarak, ekonomik büyümeye katkıda bulunur (Baltacı vd., 2012:17). Turizm eğitimi perspektifinden bakıldığında üzerinde durulan konu mesleki eğitimidir. Genel olarak mesleki eğitim, bir toplumdaki bireylerin meslek sahibi olabilmeleri ve bireye mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeteneklerini kazandırarak, kişinin kabiliyetlerinin fiziksel, entelektüel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden geliştirilmesini sağlama sürecidir (Aksu ve Bucak, 2012:9). Mesleki turizm eğitimi ise; turizm sektöründeki işletmelerin verimliliğini artırıcı yönde bilimsel metotların oluşturulmasının yanı sıra sektörün ihtiyaç duyacağı araştırma ve planlama çalışmalarını gerçekleştirmek ve bu çalışmalar doğrultusunda sektöre eleman yetiştirmek amacıyla yapılan

bir eğitim sürecini ifade etmektedir (Hacıoğlu vd., 2008:11). Turizm mesleki eğitimi, mesleğin temel prensiplerinden, meslek ahlakına kadar çeşitli disiplinlerin verildiği ve belli bir iş için sağlanması gereken bir eğitim olup (Üzümcü ve Bayraktar, 2004), turizmin ihtiyaç duyduğu mesleki formasyonu vermeyi amaçlamaktadır. Turizm eğitimi konusunda eğitim veren kurumlar, turizm işletmelerinin ihtiyacı olan hizmeti sağlayabilecek alt kademe ve orta kademe personel ile turizmle ilgili kurumlara yönetici, araştırmacı ve eğitimci yetiştirmektedir (Aymanıkuy vd., 2013:104).

Bu araştırmada mesleki turizm eğitiminin üçayağı olan; öğrenciler, eğitimciler ve turizm sektörü yöneticilerinin turizm mesleki eğitime yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, öncelikle kavramsal olarak Türkiye’de mesleki turizm eğitiminin genel yapısı incelenmiş ve üniversite düzeyinde verilen turizm eğitiminin durumu açıklanmıştır. Ardından, araştırmacıların daha önce yapmış oldukları üç akademik çalışma betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Araştırmacıların mesleki turizm eğitime yönelik 2015 ve 2017 yılları arasında yapmış oldukları; “*Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Mesleğin Geleceğine İlişkin Bakış Açılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*”, “*Otel Yöneticilerinin Turizm Eğitime Yönelik Algıları: Kocaeli İli Otel Yöneticileri Üzerinde Bir Araştırma*” ve “*Mesleki Turizm Eğitime Yönelik Turizm Eğitimcilerinin Görüşleri*” konulu makalelerin bulguları betimsel analiz ile yorumlanmıştır. Çalışma sonucunda, turizm eğitimi araştırmacılar tarafından yapılmış olan ve turizm eğitimini üç boyutta (öğrenci, eğitimci, sektör) ele alan daha önceki çalışmaları değerlendirilmiştir. Buna göre; verilen turizm eğitiminin beklentileri karşılamadığı tespit edilmiş ve bu üç grubun görüşleri doğrultusunda öneriler getirilmiştir. Bu kapsamda; turizm eğitiminin üç grubun temsilcilerinin yer aldığı çalıştay, toplantı, seminer vb. ortamlarda tartışılması, hatta bu üç gruba Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu ve Turizm Bakanlığı temsilcilerinin de katılımı ile müfredatların revize edilerek bütüncül ve kapsayıcı nitelikte hazırlanması gerektiği düşünülmüştür.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Bu bölümde turizm eğitimi kavramsal açıdan yaklaşılarak eğitim, mesleki turizm eğitimi kavramları açıklanacak, Türkiye’de yıllar itibariyle turizm eğitiminin gelişimine değinilecektir.

2.1 Mesleki Turizm Eğitimi

Eğitim, bireyin toplum hayatına hazırlanması amacıyla onun gerekli bilgi, beceri ve tutum kazanmasına ve kişiliğini geliştirmesine yardım etme sürecidir. Bu yönüyle eğitim, işgücüne

nitelik kazandırır, üretimde emek faktörünün verimliliğini artırır (Hacıoğlu vd., 2008). Turizm eğitiminde üzerinde ele alınması gereken turizm mesleki eğitimidir. Mesleki eğitim, bir toplumda yaşayan bireylerin belirli bir meslek sahibi olabilmesi ve bu mesleğe uygun bir eğitim ile yetiştirilmesi için uygulanan eğitim-öğretim sistemidir (Bozok, 1991; aktaran: Orhan, 2015:5).

Mesleki eğitimde temel amaç ise, bireye teorik ve uygulamalı alanlarda bilgi ve becerilerini geliştireceği öğrenme ortamını sağlamaktır (Aydoğan, 2002: aktaran Orhan, 2015:5). Turizm mesleki eğitimi ise teorik ve pratik öğrenimden, mesleğin temel prensiplerine kadar çeşitli disiplinlerin verildiği ve belirli bir iş için sağlanması gereken bir eğitim (Üzümcü ve Bayraktar, 2004) olup, turizmin ihtiyaç duyduğu mesleki formasyonu vermeyi amaçlamaktadır. Turizm eğitimi veren kurumlar, hem turizm işletmelerinin ihtiyacı olan hizmetleri sağlayabilecek alt kademe personeli, hem orta kademe personeli, hem de turizmle ilgili kurumlara yönetici, araştırmacı yetiştirmek amacıyla üst kademe insan gücünü sağlamaktır (Aymankuy vd., 2013:104). Özetle turizm eğitiminin amaçları (Üzümcü ve Bayraktar, 2004:80) şunlardır:

- Eğitim yoluyla teorik ve pratik arasında ilişki kurmak, turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunmak,
- Turizm sektörüne yetişmiş kalifiye personel sağlamak ve turizmin ekonomik kalkınmadaki önemini anlatmak,
- Vatandaşa olumlu bir turizm bilinci yaratmak,
- Turizm sektöründe çalışanlara mesleki bir formasyon kazandırmak,
- Turizm işletmelerinde çalışanların bilgi ve becerilerini artırmak,
- İnsanların turizme ilgisini çekmek, nitelikli turizm eğiticileri yetiştirmektir.

Türkiye’de mesleki turizm eğitimi iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Birincisi örgün mesleki turizm eğitimi olup, örgün eğitim veren ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarındaki okullardan oluşmaktadır. İkincisi ise yaygın turizm eğitimidir ve resmi ve özel kurumlar tarafından kısa süreli mesleki kurslar niteliğinde verilen bir eğitimi içermektedir (Baltacı vd., 2012:18). Örgün eğitim, belirli yaş gruplarında ve aynı seviyede olan bireylere göre hazırlanmış programlarla, bir okul çatısında düzenli yapılan eğitimidir. Örgün eğitimi de kendi içinde genel ve mesleki eğitim olmak üzere iki alt başlığa ayırmak mümkündür (Hacıoğlu vd., 2008:4). Örgün turizm eğitimi olarak adlandırılan mesleki düzeyde eğitim veren, turizm eğitimi, turizm sektörünün farklı alanları için bilgili, nitelikli, yetenekli ve bilinçli personel yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Yaygın eğitim ise, değişik yaş gruplarında ve seviyelerindeki bireylere, amaçlara uygun hazırlanmış programlarla, programların gerektirdiği ortam ve sürelerde verilen

eğitimidir. Yaygın turizm eğitiminin amacı ise, toplumda turizm bilincini oluşturmaktadır (İbicioğlu vd. 2003). Bugün, örgün eğitim kapsamında yer alan, ortaöğretim düzeyinde eğitim veren turizm meslek liseleri, sektörün çalışan ihtiyacını karşılamayı amaçlarken; sektördeki ara eleman ya da orta kademe yönetici ihtiyacının karşılanması ise ön lisans düzeyindeki meslek yüksekokullarının amaçları arasında yer almıştır. Türkiye’de lisans eğitimini tamamlayanlar için de, lisansüstü turizm eğitimi -yüksek lisans ve doktora- verilmektedir (Hacıoğlu vd.,2008). Sektörün, eğitimci ve üst düzey yönetici ihtiyacı ise lisans düzeyinde eğitim veren turizmle ilgili farklı isimlerdeki yüksekokullar ve fakülteler tarafından karşılanmaktadır. Yükseköğretim düzeyindeki bu kurumlar 2547 sayılı kanunun 3. maddesinde şöyle açıklanmaktadır (Kozak, 2009:2):

- *Fakülte*: Yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine birimler bağlanabilen dört yıllık bir yükseköğretim kurumudur.
- *Yüksekokul*: Belirli bir mesleğe yönelik eğitim- öğretime ağırlık veren dört yıllık bir yükseköğretim kurumudur.
- *Meslek Yüksekokulu*: Belirli bir mesleğe yönelik orta kademe personel yetiştirmeyi amaçlayan iki yıllık eğitim - öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur.

2.2 Türkiye’de Turizm Eğitiminin Gelişimi

Türkiye’deki turizm eğitiminin geçmişine bakıldığında, turizm eğitimine ilişkin ilk faaliyetler çoğunlukla *planlı kalkınma dönemi* içerisinde başlamasına karşın, başlangıcı Osmanlı Devleti döneminde *Seyyahlara Tercümanlık Edenler Hakkında 190 Sayılı Nizamname*’ye dayanmakta, Cumhuriyet döneminde ise 1925 yılında *1730 Sayılı Seyyah Tercümanları Hakkında Kararname* çıkarılmış, buna göre bir yönetmelik yayımlanmıştır. Ancak bu konuda görevli belediyeler, işe tam sahip çıkmadıkları için istenilenler yapılamamış ve bu düzenlemeler turizm eğitimi ihtiyacını gerekli kılmıştır. Bu dönem itibariyle, turist rehberlerinin yetiştirilmesinde ve turizm eğitim ve öğretimi ile ilgili yayınların hazırlanması ve yayınlanmasında Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu önemli bir görev üstlenmiştir (Ünlüönen, 1993:499).

Tablo 1. Türkiye’de Yıllar İtibariyle Turizm Eğitiminin Gelişimi

Tarih	Turizm Eğitimi	Niteliği
29 Ekim 1890	Seyyahlara Tercümanlık Edenler Hakkında 190 Sayılı Nizamname	Yönetmelik
1925	1730 Sayılı Seyyah Tercümanları Hakkında Kararname	Yönetmelik
1953	Ankara ve İzmir Ticaret Liselerinde	turizm meslek kursları tercüman rehberlik kursları
1955 ve 1960	İzmir Ticaret Liselerinde	turist rehberliği kursları

1961-62 yılında	öğretim	Ankara Otelcilik Okulu	Lise düzeyinde
1967-68 yılında	öğretim	İstanbul	Lise düzeyinde
1975-76 yılında	öğretim	Kuşadası	Lise düzeyinde
1984-85 yılında	öğretim	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri	Lise düzeyinde
2012-2013 öğretim yılı		60 alan ve 226 dal programından ağırlıklı (<i>Yiyecek ve İçecek Hizmetleri Alanı, Konaklama ve Seyahat Hizmetleri, Eğlence Hizmetleri Alanı...</i>)	Lise düzeyinde
1965 yılında		Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu	Üniversite düzeyinde
1969 yılında		Ege Üniversitesi	Üniversite düzeyinde
1974 yılında		Hacettepe Üniversitesi	Üniversite düzeyinde
1975 yılında		Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi	Üniversite düzeyinde
1980 yılında		Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi	Üniversite düzeyinde
1982 yılında		Erciyes Üniversitesi	Üniversite düzeyinde
1984-85 yılında		Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1986-87 öğretim yılı		Antalya Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1988-89 yılında		Bilkent Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde ilk özel turizm okulu
1992 yılında		Abant İzzet Baysal Üniversitesi Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1992 yılında		Muğla Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1992 yılında		Mustafa Kemal Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1992 yılında		Çanakkale Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Üniversite düzeyinde
1964 yılında		İzmir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde bir Turizm Enstitüsü	Lisansüstü
1974 yılında		Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Turizm ve Otel İşletmeciliği	Lisansüstü
1982-83 yılında		Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne Dönüşüm	Sosyal Bilimler Enstitüsü
1972 yılında		İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisadi Coğrafya ve Turizm Enstitüsü	Turizm Enstitüsü

Kaynak: Boylu ve Arslan, 2014; Erdoğan ve Yıldırım, 2014; Ünlüönen, 1993; Aksöz, 2014.

1960'lı yıllara gelindiğinde 7334 Sayılı *İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri Kanunu* gereğince bir uzmanlık alanı olarak turizm bölümlerinin kurulmuş ve 1961-62 öğretim yılında Ankara Otelcilik Okulu açılmıştır. Derslerin bir kısmını yabancı dille yapan *Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri* 1984-85 öğretim yılında açılmıştır. Bu okulların yapısında 2005-2006 öğretim yılından itibaren önemli değişiklikler yapılarak *yeterliliğe dayalı modüler çerçeve öğretim programları* uygulamasına geçilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 04.12.2008 tarihinde Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri'nden "*Anadolu*" ismi kaldırılarak *Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri*'ne dönüştürülmüştür. Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri eğitimlerini, Türkiye'deki turizm mevsimine paralel olarak sürdürmekte, bu okullarda öğrenim gören öğrenciler, teorik ve uygulamalı eğitimlerini okulda Ekim-Mart ayları arasında;

uygulamalı eğitimlerini de turistik işletmelerde yapmaktadırlar (Ünlüönen ve Boylu, 2009; MEB, 2008; MEB, 2013; aktaran: Boylu ve Arslan, 2014).

Türkiye’de üniversite düzeyinde turizm eğitimi değerlendirildiğinde, ilk olarak Ankara Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu’na 1965 yılında “turizm bölümü” ilave edilerek kurulan *Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu*, Ticaret ve Turizm Meslek Liselerine, meslek dersleri öğretmeni yetiştirmek amacıyla açılmıştır (Atay ve Yıldırım, 2009: aktaran: Erdoğan ve Yıldırım, 2014:19). Tarihleri tablo 1’de görüldüğü gibi, Ege Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi ve Erciyes Üniversitesi bünyesinde ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren birimler kurulmuştur (Resmi Gazete, 2009; aktaran: Boylu ve Arslan, 2014). Daha sonra, Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Antalya Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Bilkent Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Muğla Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Mustafa Kemal Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ve Çanakkale Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu kurulmuş (Ünlüönen, 1993), zaman içinde sayıları artmış, 13.11.2009 itibariyle de *Turizm Fakülteleri* kurulmuştur (Boylu ve Arslan, 2014).

Türkiye’de üniversite düzeyinde turizm eğitimi veren turizm eğitim kurumlarında yıllar itibariyle bir artış görülmektedir. Türkiye’de turizm eğitimi veren meslek yüksekokulu sayısı 1990 yılında 28, 1994 yılında 54, 2002 yılında 87 ve 2006 yılında 111 olarak tespit edilmiştir. 2012 yükseköğretim programları ve kontenjanları kılavuzuna göre; Türkiye’de 2012-2013 eğitim-öğretim yılında, 73 devlet 18 vakıf üniversitesi olmak üzere 91 üniversite bünyesinde ön lisans turizm eğitimi ve 231 ön lisans programı bulunmaktadır. Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren üniversite sayısı 2002 yılında 21, 2005 yılında 25, 2006 yılında 30 olduğu tespit edilmiştir. 2012-2013 eğitim-öğretim yılında 45 üniversite bünyesinde (32 devlet ve 13 vakıf) turizm lisans eğitimi verilmektedir (Aymanıuy ve Aymanıuy, 2002; Dağdeviren, 2007; Öncüer, 2006; Ural ve Pelit, 2002; www.osym.gov.tr; aktaran:Türkeri, 2014). Türkiye’de 2014 yılı rakamlarıyla lisans düzeyinde turizm eğitimi verilen 46’sı devlet ve 17’si de vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 63 üniversite bulunmaktadır. Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumları; 25’i Turizm Fakültesi, 17’si diğer fakülteler, 18’i T.İ.O.Y.O. (Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulları) ve 13’ü U.B.Y.O. (Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu) olmak üzere toplam 73 tanedir. Turizm fakülteleri ve T.İ.O.Y.O.’larda yalnızca turizm eğitimi verilirken, diğer fakültelerde (İ.İ.B.F., İşletme, İktisat, ve diğ.) ve

U.B.Y.O.'larda diğer bölümlerin yanı sıra turizm işletmeciliği, vb. bölümler bulunmakta, bu üniversitelerde turizm ile ilgili 106 bölüm faaliyet göstermektedir. Bu bölümler; gastronomi, gastronomi ve mutfak sanatları, konaklama işletmeciliği, otel yöneticiliği, rekreasyon yönetimi, seyahat işletmeciliği, seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği, turizm işletmeciliği, turizm işletmeciliği ve otelcilik, turizm rehberliği, turizm ve otel işletmeciliği, turizm ve otelcilik ve yiyecek ve içecek işletmeciliğidir. Lisans düzeyinde turizm eğitimi verilen bölümlerin 2014 yılı kontenjanı 10.075'tir (ÖSYM, 2014; aktaran: Ulama, Batman ve Ulama, 2015:343-344). 2016-2017 öğretim yılında bu sayılar; 77 üniversitede 196 turizm lisans programına 10 bin 418 öğrenci alınmış, bu programların, 119'u fakülteler, 77'si yüksekokullar da yer almaktadır (Bayraktaroğlu, 2016; aktaran: Temizkan ve Behremen, 2017).

Türkiye'de lisansüstü turizm eğitimi ise 1964 yılında Ege bölgesinde İzmir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde bir Turizm Enstitüsü kurulmuş ancak faydalı bir çalışmada bulunamamıştır. Daha sonraki yıllarda Ege Üniversitesi İşletme Fakültesi Turizm İşletmeciliği bölümünde 1982-83 öğretim yılına kadar turizm işletmeciliği dalında yüksek lisans ve doktora programı devam etmiş, 2547 Yükseköğretim Kanunu (4/11/1981) ile lisansüstü eğitim ve öğretim programları üniversitelere bağlı kurulan sosyal bilimler enstitülerinde yapılması öngörülmüştür. Yine 2547 sayılı kanundan önce Hacettepe Üniversitesi mezuniyet sonrası Eğitim Fakültesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği dalında lisansüstü eğitim yapılmış, 1969 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesine bağlı İktisadi Coğrafya ve Turizm Enstitüsü kurulmuş, 1972 yılından itibaren lisansüstü düzeyde turizm eğitimi verilmiş ve yeni düzenlemelerle turizm ile ilgili lisansüstü programlar İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde devam etmiştir. Lisansüstü eğitimde yıllar itibariyle öğrenci sayıları artış göstermiş, 1983-84 yılında yüksek lisans (YL) öğrenci sayısı 41'e, 1986-87 eğitim-öğretim yılında YL 93, doktora ise 49, 1991-92 yılında 251 YL ve 63 Dr toplam 314 lisansüstü öğrenciye yükselmiştir (ÖSYM, YÖK İstatistikleri; aktaran: Ünlüöner, 1993). Lisansüstü eğitim 2013 yılı itibariyle 41 program olup, 27'sinde YL ve 14'ünde Dr eğitimi verilmektedir (YÖK, 2013; aktaran: Boylu ve Arslan, 2014).

Tablo 2. Turizm Eğitimi Üzerinde Yapılmış Çalışmalar

Yazarlar	Öğrenci Odaklı Çalışmalar	Sektör Odaklı Çalışmalar	Eğitimci Odaklı Çalışmalar
Kızıllırmak (2000), Kuşlivan (2000), Ağaoğlu (1991), Tüylüoğlu (2003)	Turizm sektörünün işgücü ihtiyacını, turizm eğitimi almamış işgücünü istihdam ederek karşılamakta olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca turizm eğitimi almış mezunların büyük çoğunluğunun		

	turizm sektörü dışında istihdam edildiği saptanmıştır.		
Ünlüönen (2004), Kuşlivan ve Kuşlivan(2000)	Öğrencilerin okumakta oldukları programa ve mezuniyet sonrası im imkanları ile ilgili değerlendirmelerinde zamanla olumsuz yönde değişimler saptanmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun seçtiği bölümden pişman oldukları ifade edilmiştir.		
Aksu ve Köksal (2005)	Öğrencilerin sektöre karşı olumsuz bir tutum ve görüş içerisinde oldukları saptanmıştır. Bu öğrencilerin yanında olumlu görüş bildiren öğrenciler de bulunmuş, bu öğrencilerin üniversite giriş sınavında turizm bölümünü istekli seçerek, stajlarını yurt dışında gerçekleştirdikleri belirtilmiştir.		
Güzel (2006), Aktaş ve Boyacı (1992)	Yükseköğretim kurumlarında sunulan turizm eğitiminin öğrencilerin beklentilerini karşılamadığını ve öğrencilerin tatmin düzeylerinin oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir.		
Kozak ve Kızılrımk (2001), Gez (1994)	Staj yapan öğrencilerin yapmayan öğrencilere göre sektöre karşı daha olumsuz tutum içinde olduklarını saptanmıştır. Turizm eğitimi almış mezunların zamanla turizm sektöründe çalışmak istemediklerini ifade görülmüştür.		
Pelit ve Güçer (2006) Çakır (1998), Kuşlivan ve Kuşlivan (2000)	Öğrenciler, verilen eğitimin staj esnasında yarar sağlamadığını belirtmiş ve staj yaptıkları kurumlarının kendilerini ucuz iş gücü olarak gördükleri ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin staj uygulamalarından memnun olmadıkları ve meslekten uzaklaştırdığı saptanmıştır.		
Demirer (2000)		Turizm öğrencilerinin, sektörün beklentilerini tam olarak karşılamadıkları tespit edilmiştir.	
Koyuncu (2000)		Turizm öğrencilerinin beklentilerinin sektörel uyumadığını saptamış ve çalışma koşullarının öğrencileri olumsuz tutum içersine sürüklediği ifade edilmiştir.	
Üzümcü ve Bayraktar (2004)	Turizm öğretmenlerinin verdiği mesleki eğitimi etik açısından inceledikleri araştırmada, etik ilkelerin tam uygulanmadığını ve verilen eğitimin yetersiz olduğunu saptamışlardır.		Turizm endüstrisinde çalışanların eğitim durumları diğer sektörlerde çalışanlara göre düşük kaldığı tespit etmişlerdir.
Üzümcü, Alyakut ve Günsel (2015)	Turizm öğrencilerinin, turizm eğitimi alma nedenleri ile mesleğin geleceğine ilişkin bakış açıları araştırılmış, öğrenciler ücretlere ve kariyer		

	imkânlarına ilişkin algılarının turizm eğitimi tercih etme nedenlerine göre ve ücret ile kariyer beklentilerine ilişkin gelecek algılarının üniversite tercihlerine göre farklılaştığını ifade etmişlerdir.		
Üzümcü (2015)			Otel yöneticilerinin turizm eğitimine yönelik algılarını belirttikleri araştırmada, yöneticiler; turizm eğitiminde, teorik dersler yanında uygulamalı dersler verilmesini, öğrencinin; kişisel gelişimlerinin sağlanması, mesleki olarak bilinçlendirilmesi, kariyer planlaması yapmalarının sağlanması ve turizm eğitiminin uzman hocalar/sektör profesyonelleri tarafından verilmesi gerektiğini ve öncelikle temel eğitimin kalitesinin artması gerektiğini ve üniversitelere görevler düştüğünü ifade etmişlerdir.
Boylu ve Arslan (2014)	Türkiye’de turizm eğitimindeki son rakamsal gelişmelerin değerlendirildiği araştırmada, yıllar itibarıyla turizm eğitimi alan öğrenci sayısında önemli miktarlarda artış olduğu ancak turizm eğitimi veren öğretim elemanı sayısındaki artışın, öğrenci sayısındaki artış karşısında yetersiz kaldığı görülmektedir.		
Aymankuy, Tetik, Girgin, Aymankuy Ş. (2013)			Bu çalışma, hem lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin hem de görev yapan akademisyenlerin staj uygulamalarına yönelik bakış açılarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin ve akademisyenlerin, stajı önemli buldukları belirlenmiştir.
Baykal ve Şahin (2015)	Önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren okullarda geçerli olan ders programlarını inceleyerek, analiz etmişler, kültür dersleri dışında, MYO’da mesleki beceriye dayalı dersler bulunduğunu, uygulama derslerinin de bulundurulmasının gerektiğini ve yabancı dil derslerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir.		
Çuhadar ve Çetintürk (2016)	Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin, turizm sektöründe kariyere yönelik algılarının belirlenmesi amaçlı hazırlanan çalışmada, öğrencilerin büyük bir kısmının turizm sektörüne yönelik olumlu bir tutum içerisinde oldukları saptanmıştır.		
Demir ve Demir (2016)	Turizm lisans öğrencilerinin kurumlarından akademik beklentileri ile onlara sağlanan akademik hizmetlerden memnuniyet düzeylerini karşılaştıran ve kariyer planlaması ile ilişkisini ortaya koyan araştırma sonucunda, bireylerin beklentileri ile memnuniyet düzeylerinin		

	ters yönlü bir ilişkisi olduğu, ve bu iki temel faktörün kariyer planlamasını etkilediği bulgusuna ulaşıldığı belirtilmiştir.		
Erdoğan ve Yıldırım (2014)	Türkiye’de lisans düzeyinde verilen turizm eğitimi inceleyen araştırmada, turizm eğitiminin 9 farklı fakülte/yüksekokul ve 11 farklı bölümde verilmesi, farklı eğitim politikaları ve standartların oluşmasına sebebiyet verdiği turizm fakülteleri adı altında toplanması gerektiğine, staj, yurtdışı deneyim, uygulama oteli gereği, yabancı dil hazırlık eğitimi vb. gerekliliğine değinmişlerdir.		
Orhan (2015)	Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektörü ile ilgili algısını ortaya koymak ve bu algının çalışma niyeti üzerindeki etkisini belirlemek üzere çalışmada, öğrencilerin sektöre yönelik algılarının çalışma niyetlerine etkisini ölçen boyutlar (yönetim, ücret, işin doğası, sosyal haklar, iş tatmini, yasal mevzuat, çalışma koşulları, motivasyon, terfi imkânı ve kariyer) ile çalışma niyeti arasında anlamlı ilişkiler olduğu belirtilmiştir.		
Soybalı ve Bayraktaroğlu (2013)	Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları hakkında bilgi elde etmek üzere yapılan çalışmada; uygulama olanaklarının yetersizliğine değinilmiş ve öğretim elemanlarının verdikleri uygulamalı derslere yönelik niteliklerinin uygun olmadığı durumlarda değiştirilmediklerini ifade etmişlerdir.		
Ulama, Batman, Ulama (2015)	Araştırma, lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik algılarını tespit etmek üzere yapılan çalışmada, öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik algının genellikle olumlu olduğu ancak yine de turizm endüstrisinin kendine özgü yapısından kaynaklanan olumsuzlukların farkında oldukları ve turizm eğitimi almayı kendi istekleriyle seçtikleri belirtilmektedir.		
Temizkan, Behremen (2017)			Turizm akademisyenlerinin profillerini ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışma, yüksek turizm öğretimi veren okullarda çalışan akademisyenlerin durumları hakkında; turizm diplomalıların kendi öğretim kurumlarında akademisyen olmalarının ve özellikle idareci olmalarının önünde engeller olduğu, turizm doktora ve doçenti sayısının artmasının gerektiği belirtilmiştir.

Kaynak: (Baltacı F., Üngören E., Avsallı H. ve Demirel O.N., 2012; Boylu ve Arslan, 2014; Üzümcü, 2015; Üzümcü, Alyakut, Günsel, 2015; Baykal ve Şahin, 2015; Çuhadar ve Çetintürk, 2016; Orhan, 2015; Temizkan ve Behremen, 2017;Ulama, Batman ve Ulama, 2015).

Türkiye’de turizm eğitiminin geçmişi görüldüğü gibi en fazla 30-40 yıllık bir maziye sahip olup, özellikle akademik araştırma yapacak turizm akademisyenlerinin geçmişi ise çok daha kısa bir geçmişi olduğundan turizm eğitimi ile ilgili araştırmalar henüz çok yeni ve sayıca azdır. Bu bağlamda turizm eğitimi ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmaların genel olarak turizm eğitime öğrenci bakış açısı, turizm sektörünün bakışı ve turizm eğitmenlerinin bakış açısı olmak üzere, üç perspektiften yaklaşıldığı görülmektedir. Özellikle en fazla çalışmanın öğrenci perspektifinden yapıldığı, ikinci sırada turizm sektörünü konu alan araştırmaların yer aldığı ve üçüncü ve en az araştırılmış olan ise turizm eğitimi veren akademisyenlere yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir. Turizm sektörünün Türkiye’deki yapılanması ve eğitiminin henüz çok yeni olması, bu konudaki araştırma ve çabalarında sınırlı sayıda olmasına nedendir. Bu bağlamda aşağıda turizm eğitime ilişkin yapılan literatür taraması ve araştırmacıların çalışma sonuçları özet bir şekilde yer almaktadır.

3. YÖNTEM

Araştırmada, öncelikle kavramsal olarak Türkiye’de mesleki turizm eğitiminin genel yapısı incelenecek ve üniversite düzeyinde verilen turizm eğitiminin durumu açıklanmıştır. Ardından, araştırmacıların daha önce yapmış oldukları dört akademik çalışma betimsel analiz ile değerlendirilmiştir.

Araştırmacıların mesleki turizm eğitime yönelik 2015 ve 2017 yılları arasında yapmış oldukları; *Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Mesleğin Geleceğine İlişkin Bakış Açılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma* ile *Turizm Eğitime Yönelik Memnuniyet Algıları: Turizm Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma* isimli çalışmalarda, turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm eğitime ve mesleğin geleceğine ilişkin görüşleri alınmış ve öğrenci perspektifinden turizm eğitimi ve turizm mesleği değerlendirilmiştir. *Otel Yöneticilerinin Turizm Eğitime Yönelik Algıları: Kocaeli ili Otel Yöneticileri Üzerinde Bir Araştırma* da ise turizm eğitiminin turizm sektörü ihtiyacına göre verilmesi fikrinden hareketle, otel işletmeleri yöneticilerinin perspektifinden turizm eğitimi ele alınmıştır. *Mesleki Turizm Eğitime Yönelik Turizm Eğitimcilerinin Görüşleri* son çalışmada ise, mesleki turizm eğitime, turizm eğitimi veren akademisyenlerin görüşleri alınarak eğitimci perspektifinden turizm eğitimi irdelenmiştir. Ardından ise, bu üç perspektiften, dört makalenin sonuçları betimsel analiz ile yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

2015-2017 yılları arasında Turizm Eğitime yönelik Üzümcü ve Alyakut'un yapmış olduğu nicel ve nitel dört çalışmaya ait bulgular bu bölümde verilmiştir. Bu çalışmalar öğrenci- sektör ve akademisyen bakış açılarını ayrı ayrı yansıtan çalışmalara ait bulgular olup Turizm Eğitime yönelik bütüncül bir perspektif ortaya koymaktadır.

Tablo 3. Öğrenci Perspektifinden Turizm Eğitime Yönelik Araştırmalar

<p>Araştırma 1: Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Mesleğin Geleceğine İlişkin Bakış Açılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma Üzümcü, Alyakut ve Günsel, 2015</p>	<p>Bu çalışma, Kocaeli Üniversitesi Kartepe Turizm MYO Turizm Otelcilik Programında eğitim alan 223 öğrenciye anket uygulanarak yapılmıştır. Elde edilen bulgulara Faktör Analizi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Çalışma sonucunda; üniversite öğrencilerinin geleceklerine yönelik ücret beklentilerinin ($p<0.004$) ve kariyer beklentilerinin ($p<0.000$) üniversite tercihlerine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Ancak iş bulma ve çalışma koşulları ($p>0.154$) açısından böyle bir farklılığa ait bir bulguya rastlanmamıştır. Diğer bir sonuç ise; öğrencilerin turizm sektöründe sosyal güvence ve sosyal imkanların yeterliliği ve ücretler konusunda olumsuz bir yargıya sahip olmadıklarıdır. Bunun nedeni, öğrencilerin staj/iş deneyimlerinin olması ve sektörü yakından tanımaları olarak söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin, aldıkları eğitim ile sektörde yükselebileceklerini ve yönetici olabileceklerini düşündükleri belirlenmiştir. Bu amaçla öğrencilerin mezun olduktan sonra mesleklerini devam ettireceği saptanmıştır.</p>
<p>Araştırma 2: Turizm Eğitime Yönelik Memnuniyet Algıları: Turizm Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma Üzümcü ve Alyakut, 2015</p>	<p>Bu araştırma, Kocaeli Üniversitesi Kartepe Turizm MYO'da eğitim gören 223 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada öğrencilere anket uygulanmış, Faktör Analizi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin turizm eğitiminden duydukları genel memnuniyetsizlik algıları ve turizm eğitimi gerekliliğine ilişkin algıları grup içi ve gruplar arasında yönelik olarak ($p<0.002$) farklılıkları açıklayabilme potansiyeline sahiptir. Buna göre, Turizm M.Y.O. öğrencilerinin eğitimden duyulan memnuniyetsizliğin eğitimin gerekliliğine ilişkin algılarına göre farklılaştığını ortaya koymaktadır. Araştırmanın sonucunda turizm eğitimi almış öğrencilerin, turizm sektöründe bilgi ve deneyimleri olması sebebiyle turizm eğitimi hakkında daha çok olumlu yargıları olduğu ve aldıkları turizm eğitime ilişkin memnuniyet düzeylerinin ise hem memnun hem de memnun olmayanların birbirine yakın düzeyde olduğu tespit edilmiştir.</p>

Tablo 4. Turizm Sektörü Perspektifinden Turizm Eğitime Yönelik Araştırma

<p>Araştırma 3: Otel Yöneticilerinin Turizm Eğitime Yönelik Algıları: Kocaeli İli Otel Yöneticileri Üzerinde Bir Araştırma Üzümcü, 2015</p>	<p>Bu araştırmaya, Kocaeli ilinde 2015 Nisan-Mayıs aylarında 10 otel yöneticisi ile mülakat yapılmış ve yöneticilerin görüşleri alınmıştır. Bulgular nitel araştırmalarda kullanılan betimsel analiz ile yorumlanmıştır. Yapılan mülakatlar sonucunda otel yöneticileri; turizm eğitimi sürecinde, teorik dersler yanında uygulamalı dersler verilmesi gerektiğinin, ayrıca öğrencinin kişisel gelişimlerinin sağlanarak, öğrencilerin mesleki olarak bilinçlendirilmesi, kariyer planlaması yapmalarının sağlanması ve turizm eğitiminin uzman hocalar/sektör profesyonelleri tarafından verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Turizm eğitimi konusunda, temel sorumluluğun eğitim kurumlarına ait olduğunu, öncelikle temel eğitimin kalitesinin artması gerektiğini ve üniversitelere büyük görevler düştüğünü ifade etmişlerdir.</p>
--	---

Tablo 5. Turizm Eğitimcileri Perspektifinden Turizm Eğitime Yönelik Araştırma

<p>Araştırma 4: Turizm Eğitiminin Turizm Eğitimcileri Perspektifinden Değerlendirilmesi Üzümcü ve Alyakut, 2017</p>	<p>Bu çalışmada, Türkiye'nin her bölgesinden, üniversite düzeyinde turizm eğitimi veren ve her akademik aşamadan (Arş. Gör., Öğr. Gör., Yrd. Doç. Dr., Doç. Dr. ve Prof. Dr.) akademisyenin görüşleri alınmış, sonuçlar içerik analizi kullanılarak betimlenmiştir. Araştırma sonucunda, akademisyenlerin verilen turizm eğitimi yeterli bulmadıkları ve müfredatların revize edilmesi gerekliliği ifade edilmiştir. Müfredatın revize edilmesinde bir komisyon oluşturulması ve komisyon üyelerinin sektör temsilcileri (TÜRSAB-TÜROB-TUREB gibi), alanında uzman akademisyenler, yerel yönetimler ve kamu kurum ve kuruluşlarından (YÖK, MEB, Turizm Bakanlığı vb.) birer kişi ile temsil edilmesi önemli görülmüştür. Ayrıca müfredatta teorik derslerin fazla olması, öğrencilerin uygulamada yetersiz olmasına sebep olduğu ve uygulamaya yönelik ders sayılarının artırılması ile alanında uygulama bilgi ve tecrübesi olan kişiler tarafından derslerin yürütülmesi belirtilmiştir. Bu tespitle özellikle programlarda işletme derslerinin fazlalığı ve eğitmen kadrosuna göre ders açılmasının etik olmadığı da ifade edilmiştir. Diğer bir tespit ise; turizm müfredatlarının çoğunda yabancı dil hazırlık sınıflarının olmaması ve öğrencilerin sektör için elzem olan yabancı dil bilgisinin yetersiz olmasıdır. Bu kapsamda akademisyenler, sektör- okul işbirliğine dikkat çekmiş ve sürdürülebilirliğine vurgu yapmışlardır. İlaveten staj sürelerinin kısa olduğu ve sektörün yoğunluğuna göre akademik takvim ile staj sürelerinin düzenlenmesi gerektiği bildirilmiştir. Önemli bir tespit de; turizm mezunu öğrencilerin, çalışma alanı olarak genellikle otelleri tercih ettikleri/düşündükleri oysa bunun yanı sıra seyahat acenteleri, hava yolları, catering, temizlik, hastane vb. işletmelerde de kariyer olanağına sahip oldukları ifade edilmiştir. Öğrencilerin yönlendirilmesinde akademisyenlere iş düştüğü belirtilmiştir. Buna paralele olarak, turizm okullarının nicelikten çok niteliği öncelikle ve ihtiyaç doğrultusunda açılması bildirilmiş ve turizm bilincinin kazandırılması için eğitimin ilk basamağından itibaren turizm eğitiminin verilmesi uygun görülmüştür.</p>
--	--

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Türkiye’de mesleki turizm eğitiminin, turizm sektörünün taleplerine uygun nitelikte eleman yetiştirememesi, çözülmesi gereken sorunların başında gelmektedir. Bu sorunların çözümüne yönelik çeşitli araştırmalar sonucunda gerekli düzenlemeler ve güncellemeler dile getirilmiş ancak radikal ve kalıcı bir değişiklik yapılmadığı görülmüştür. İlaveten araştırmaların daha çok tek yönlü bakış açısına sahip olduğu ve derinlemesine nitel araştırmaların yeterli olmadığı da belirlenmiştir. Buradan hareketle bu çalışmanın araştırmacıları tarafından daha önce yapılmış olan dört çalışması değerlendirilmiş ve konu bütüncül (öğrenci, eğitimci, sektör) olarak ele alınmak istenmiştir. Bu çalışma ile turizm eğitime ilişkin hem turizm yazınına katkı sağlamak hem de eğitim sektörü özelinde karar verici konumundaki (YÖK/Üniversiteler, MEB, Turizm Bakanlığı, TUROB, TÜRSAB, TUREB vb.) kuruluşlar açısından bir rehber niteliği taşıması ümit edilmektedir.

Çalışmalar sonucunda şu öneriler getirilmiştir:

- Turizm eğitimi müfredatlarında teorik derslerin uygulamalı derslerle pekiştirilmesi ve uygulama olanaklarının (fiziki, teknik, personel vb.) sağlanması/artırılması
- Turizm müfredatlarının uzman kişilerden oluşan bir komisyon tarafından değerlendirilerek, ortak bir müfredat oluşturulması
- Turizm sektöründe yabancı dil ihtiyacının gereği olarak turizm eğitimi veren programlarda zorunlu hazırlık sınıfının açılması ve mümkünse 2. dil eğitimi verilmesi
- Öğrencilerin staj sürelerinin (en az bir dönemi kapsaması) ve akademik takvimlerin turistik sezona göre düzenlenmesi
- Turizm eğitimi müfredatına teorik ve uygulamalı meslek derslerinin yanı sıra öğrencilerin kariyer planlarına, yetenek ve kişisel gelişimlerine uygun seçmeli dersler konulması
- Öğrencilerin uygulama ve staj imkânları konusunda yaşadıkları sıkıntılar göz önünde bulundurulduğunda, okulların kuruluş yerleri gözden geçirilmesi, turistik potansiyelin yüksek olduğu bölgelere ağırlık verilmesi, eğitimciler tarafından öğrencilerin staj süresince denetiminin sağlanması
- Turizm okulları ve öğrencilerin sektörün beklentilerini önemseydiği kadar turizm sektörünün de okulların ve öğrencilerin beklentilerine cevap verecek şekilde düzenlemeler yapması (adil çalışma koşulları, stajların ücretlendirilmesi, uygun tutum ve davranışlar)

- Turizm okullarında çalışan akademik personelin, turizm ve ilgili alanlarında eğitim almış uzman kişiler olması ve okul yöneticilerinin de bu kişilerden seçilmesi böylece eğitimin niteliğinin artırılması
- Toplumda turizm bilincinin oluşturulması amacıyla temel eğitime, turizm dersinin koyulması, teknik gezilerle bölge /ülke tanıtımının sağlanması ve turizmin özendirilmesi
- Turizm okullarına gelen öğrencilerin, daha bilinçli ve istekli gelmesi için gerek orta öğretim kurumlarında rehberlik hizmetinin gerekse yükseköğretim kurumlarında mesleki bilgilendirmenin daha etkin yapılması (orta ve yükseköğretim işbirliği)
- Turizm öğrencilerinin (Meslek Yüksek Okulu, Yüksekokul ve Fakülte) Avrupa Birliği öğrenci değişim programları, yurt dışı staj imkânları, çift diploma vb. olanaklarla teşvik edilmesi
- Üniversitelerin turizm bölümlerinden mezunların başta Kültür ve Turizm Bakanlığı olmak üzere TÜRSAB, TÜROB, TUREB, Turizm Danışma Ofisleri (belediye/bakanlıkların il ve ilçe müdürlükleri vb.), THY. gibi kuruluşlarda istihdam edilmesi
- Yerli ve yabancı misafir memnuniyeti ve ülke tanıtımına olumlu katkı sağlaması açısından yasal olarak turizm sektöründe çalışacak turizm eğitimi almış personel oranının artırılması ve turizm işletmelerine teşvik sağlanması

Sonuç olarak, eğitim dinamik bir olgu olup teknoloji, bilim, çevre, iletişim vb. değişimlerden etkilenmektedir. Bu sebeple kendini geliştirmek ve güncellemek zorundadır. Bu tür çalışmalar da, eğitimin güncellenmesi ve yenilemesine olanak sağlamaktadır. Dinamik bir sektör olan turizm de, verilen eğitimini sektöre paralel olarak yenilemeli ve güncellemelidir. Bunu sağlamak için de turizm okulları gerek iç paydaşları (akademisyenler, diğer okullar, öğrenciler, yöneticiler vb.) gerekse dış paydaşları (sektör temsilcileri, bakanlık yetkilileri, STK, belediyeler, dernekler vb.) ile işbirliği ve iletişimini artırarak devam ettirmelidir.

KAYNAKÇA

- Aksöz, E.O. (2014). *Lisansüstü turizm eğitiminde öncü model: Hacettepe üniversitesi turizm işletmeciliği yüksek lisans programı*, III. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, Yayıncı: Anatolia, Kuşadası, Aydın, 1(1), 288-289.
- Aksu, M. ve Bucak, T. (2012). Mesleki turizm eğitimi. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), 7-18.
- Aymankuy, Y., Tetik N., Girgin K.G ve Aymankuy, Ş. (2013). Lisans düzeyinde turizm eğitimindeki staj uygulamasına öğrenci ve akademisyenlerin bakışları (BTİÖYO’da Uygulama). *International Journal of Human Sciences*, (10)1, 101-128.
- Baltacı, F., Üngören E., Avsallı H. ve Demirel, O.N. (2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin eğitim memnuniyetlerinin ve geleceğe yönelik bakış açılarının belirlenmesine yönelik bir araştırma, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 17-25.
- Boylu, Y. ve Arslan E.(2014). Türkiye’deki turizm eğitiminin rakamsal gelişmeler açısından değerlendirilmesi, *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1, 79-97.
- Çatı, K. ve Bilgin, Y. (2013). Turizm lisans öğrencilerinin turizm sektöründe çalışma eğilimleri. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1), 23-45.
- Erdoğan, A. ve Yıldırım Y. (2014). Türkiye’de lisans düzeyinde verilen turizm eğitimi üzerine genel bir değerlendirme: geleceğe yönelik öneriler ve bir ders programı önerisi, *Social Sciences Research Journal*, 3(2), 16-26.
- Hacıoğlu, N., Kaşlı M., Şahin ve Tetik N. (2008). *Türkiye’de turizm eğitimi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- İbicioğlu, H., Avcı, Avcı U. ve Boylu, Y. (2003). Turizm işletmelerinde insan kaynaklarının eğitiminde stratejik sektörel eğitim organizasyonlarının uygulanabilirliğine yönelik bir inceleme, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 69-90.
- Kozak, M.A.(2009). Akademik turizm eğitimi üzerine bir durum analizi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İlke)*, 22, 2.
- Orhan, A. (2015). *Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektörü ile ilgili algılarının çalışma niyetleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Turizm İşletmeciliği Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Türkeri, İ. (2014). Yükseköğretim düzeyinde turizm eğitiminin özel nitelikli sorunları ve çözüm önerileri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 1-14.

- Ulama, Ş., Batman, O. ve Ulama, H. (2015). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer algılamalarına yönelik bir araştırma: Sakarya Üniversitesi örneği, *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 6(12), 339-366.
- Üngüren, E., Doğan H., Özmen M. ve Tekin Ö.A. (2010). Otel çalışanlarının tükenmişlik ve iş tatmin düzeyleri ilişkisi, *Journal of Yaşar University*, 5(17), 2922-2937.
- Üzümcü, T. P. ve Bayraktar, S. (2004). *Türkiye’de turizm otel işletmeciliği alanında eğitim veren yükseköğretim kuruluşlarındaki, eğitimcilerin turizm mesleki eğitiminin etkisel açıdan incelenmesine yönelik bir alan araştırması*, 3.Bilgi-Ekonomi-Yönetim Kongresi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 79-92.
- Üzümcü, T.P ve Alyakut Ö. (2015). *Turizm eğitimine yönelik memnuniyet algıları: turizm öğrencileri üzerinde bir araştırma*, I. Uluslararası Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi, Saraybosna, 633-649.
- Üzümcü, T.P (2015).Otel yöneticilerinin turizm eğitimine yönelik algıları: Kocaeli ili otel yöneticileri üzerinde bir araştırma, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KOSBED)*, 30, 123-150.
- Üzümcü, T.P, Alyakut Ö. ve, Günsel A. (2015). Turizm eğitimi alan öğrencilerin mesleğin geleceğine ilişkin bakış açıları, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (33), 179-199.
- Üzümcü, T.P ve Alyakut Ö. (2017). Turizm eğitiminin turizm eğitimcileri perspektifinden değerlendirilmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51), ISSN: 1307-9581.
- Ünlüönen, K. (1993), Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde turizm eğitim ve öğretimi, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6, 497-521.
- Wang, J. (2008). *Is tourism education meeting the needs of the tourism industry? An Australian case study*. Thesis submitted in partial fulfilment of the requirements for the degree of Master of Arts in Tourism (Research) at the University of Canberra. Australian Capital Territory, Australia March.
- Education First, An Initiative of The United Nations Secretary-General http://www.globaleducationfirst.org/files/EdFirst_G29383UNOPS_lr.pdf Erişim tarihi: 17.05.2015, The Central Role of Education, p.4.